

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

ANY I.

PUGNA PRO PATRIA.

NUM. 21.

LA CATALUNYA QUE VOLÉM.—«Lliure; ni dominada, ni dominadora y respectada d'los regíons germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa.—Acullit com a propi al foraster que á trevallar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á juzgar, cada hú á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdeshi. Els empleats de la terra y pochs, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Les universitats y escolas tornadas a son esser: obradors d'avos de la ciencia y planter de filosophs y juristas. A fora la ensopida rutina. —Intimament unida á la vella Catalunya, glorirosa en sa historia y tradicional en sus lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repolbadas les montanyas per grans boscos, tressant pels singles els corredors enginyos moderns, trayent del terren y de las minas els fruits y minerals. Las aguas de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyos del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d'un art fill legitim del antich criat en els avos actuals. Voltar les vellas poblacions históricas de populosas y amplias ciutats modernes.—Ports oberts als productes de tots llochs; assegurats ab tracts d'una nació sèria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervindre en el govern donant lo que cristianamente y per dret li pertoca.—Volém deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passata.—Per obtenerho tenim lo precis: Força, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltém la virtud que á cap ens manca: L'amor á la Patria.»—LLUIS DOMENECH Y MUNTANER.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Tortosa al mes.	0'50
Fora semestre.	3'00

DIRECCIÓN Y REDACCIÓN

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 31 Maig de 1903.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contenuts dels articles firmats ó copiats.

SANTORAL

Diumenge 31, Pasqua de Pene-
costés. N.º S.ª Mare del Amor her-
mós y sta. Petronila vg.—(I. P.)
Dilluns 1 de Juny (Abans ☽). Sts.
Enecon ab. y Fortunat, cfs.—(I. P.)
—Dimarts 2. (Abans †). Sts. Marce-
lí, Pere, Erasme y Blandina, mrs.
—B. P. en lo Carme.—(I. P.)—Di-
mecres 3, S. Isaac monjo, sta. Clo-
tilde reyna y lo beato Joan Grande,
—Tēporas.—Dejuni.—(I. P.)—
Dijous 4, S. Francisco Caracciolo
fr.—Anima.—Divendres 5, S. San-
xo y stas. Valeria y Marcia, mars.
Tēporas.—Dijuni.—(I. P.)—Dis-
sabte 6, S. Norbet b. y ef. y stas.
Claudia y Paulina.—Tēporas.—
Dejuni.—Ordres.—Anima.—(I. P.)

els bons fills de Catalunya, ban-
dera feta ab l'òbol de las nos-
tras mares, mullers, fillas y ger-
manas, lo que fará que no sois
sigui la ensenya de la Patria,
sino que será el símbol dels
nostres més ardents afectes y
amors.

Los que sentim corre per nos-
tras venas la sanch catalana, en-
rojida per l'amor á las nostras
santas tradicions, y que en l'art
esplayem nostres esperits, trasla-
dém nostra imaginació devant
las tombas glorioseas dels reys d'
Aragó y comptes de Barcelona,
y escoltem lo misteriós cant del
Orfeó Català resonant unes absolu-
tas que serán el sufragi gegant
d'un poble que sobre las despu-
llas dels seus avis promet recon-
brar sa herencia y perdudas li-
bertats al crit de *Visca Cataluña*.

L'acte ha de resultar hermós y
encoratjador; á ell si Deu vol,
pensa assistirhi LA VEU DE LA CO-
MARCA y varis socis del *Centro
Excursionista* d'aquesta ciutat.

JOAN ABRIL.

Nostra llengua en la religió

(Continuació)

A continuació copiem la Co-
stitució IX de las conegeudas per
Constitucions Tarragonenses.

CONST. IX

Cum magna in laicis, preser-
tim rusticis, ignorantia vigeat,
et experiatur, et (quod peius est)
quid credendum, quidve agen-
dum sit, etiam ex necessariis, ne-
cessitate medii ad salutem, igno-
rent, et Rectorem, seu Curatum
spectet Populum sibi commissum
instruere, et quid facere, et scire
debeat, ad æternam vitam con-
sequendam docere, sancimus,
eunctisque nostra Diocesis Curat-
is sub pæna decem librarum
præcipimus, ut omnibus diebus
Dominicis, et festiis inter Missa-
rum solemnia Parochianis Evan-
gelium illius diei explanare, et
vernaculo sermone decem pre-
cepta Decalogi, orationem Domini-
nicam, salutationem Angelicam,
et Symbolum Apostolorum, arti-
culosque fidei in eo contentos
clare, et distincte exponere de-
bent; sub eadem pæna current
post prandiam, vel alia commo-
diori hora Populum sibi commis-
sum, Pueros præsertim, et Pue-
llas docere, et instruere lingua
materna in doctrina, et fidei ru-
dimentis, ect....

A Poblet

Demà dilluns, si á Deu plau,
la Patria Catalana donarà un
pas més avant en el camí em-
prés per sos fills pera poder tor-
narli la seua Llibertat; demà
serà un dia que l'història cata-
lana senyalà ab lletres d'or
fent constar que las donas cata-
lanas son fillas de las que en las
murallas de Tortosa empunyan-
ren las destrals per defensarse
contra els alarbs; y á Girona,
Bruch, Barcelona y altres pobles
menejant tota clàssè d'eynes aju-
daren á fer regular y esmicular
aqueu exercit que's creya in-
vincible; y com aquelles volen
pender part y formar en lo nou
exercit que ab las armas de la rahó, del trevall y de la sa-
biosa, està donant la batalla per
rompre las cadenes que retenen
esclava á Catalunya privantla
d'esser gran y rica, y privantla
sobre tot de no poder caminar
pel camí del avenç pel que ade-
larats corren tots los pobles lliu-
res que aprofitant tot lo bò dels
temps passats van enmotillant
son modo d'esser als cone-
xements, necessitats y enginys dels
temps moderns.

Demà s'acoblaran tots los fills
de Catalunya, los uns ab sa pre-
sencia, los altres ab son esperit,
en lo Casal ahont reposaren
los ossos dels fundadors y man-
tenedors de nostra nacionalitat
Catalana, quinas cendras foren
escampades per mans follas y
mogudas per ideyas forasteras;
per rebrer la bandera de mans
de los donas catalanas, que ha
de esser la que d'ara en avant
aixoplugui per sempre més á tots

Que en nostra llengua diu:
Com reyne gran ignoran-
cia en los seglars principal-
ment en los rustichs, y (lo
que es pitjó) desconeixen lo que
han de creure y lo que han de
obrar, encara aquelles coses ne-
cessaries de necessitat de medi-
pera la salvació, y essent obliga-
ció del Rector ó Cura instruir al
poble que té encomanat, y ense-
nyarli lo que deu fer y saber per
alcançar la vida eterna, decre-
tém y maném a tots los Cures de
nostra Diòcesis, baix pena de
dèu lliures, que 'ls Diumenges y
festius à la Missa major es-
pliquen als feligresos l'Evangeli
d'aquell dia; y en llengua vul-
gar deuenhen explicar clara y dis-
tintament los deu manaments de
la Lley de Deu, lo Pare Nostre,
l'Ave Maria y 'l Credo y els ar-
ticles de la fe en ell contenguts,
y baix la mateixa pena, despues
de dinar ó en altra hora més có-
moda, cuyden de ensenyar al poble
y principalment als chiquets
y chiquetes y en sa llengua ma-
terna la doctrina cristiana y pri-
mers principis de la fe.

Lo inolvidable y virtuós Bisbe
de Tortosa D. Manuel Ros de Me-
drano va publicar les Constitucions
Sinodals Tortosines avuy
vigents en la nostra diòcessis, de
las que á continuació ne repro-
duim dos, que son tan més impor-
tants quan ha de tindres en com-
pte que lo citat Sr. Bisbe no era
català sino d'Orense.

Diu així la del Titol VII capítul II.

«Quia Verbi Dei prædicatio
magis est in Catholicæ Ecclesiæ
ponderis, et momenti, merito per
Constitutionem Provincialem Ta-
rraconensem sanctum est, Sa-
crosanctum Christi Domini Evan-
gelium, solo materno idioma
explicari, ut Christi fideles ubi-
rrimus fructus (quos par. est) ex
concone percipient, et ne absque
ulla utilitate, ab ea domum re-
vertantur. Quod, etsi tam salu-
bri et speciali providentia fuerit
stabilitum, attamen, in hac nos-
tra Diocesi contraria consuetu-
dine introductum est aliena lin-
gua conciones ad Populum habe-
ri, quod in maximum præjudici-
um gregis, cui licet indigné
præsumus, aliquando cedit, nam
nonnulli Concionatores, sid offi-
cii immemores, popularem auram
sectantes, et quæ sua sunt, non
quæ Jesu Christi querentes, tam
criticis et elegantissimis verbis,
et clausulis in concionibus putu-
nunt, quod vix unus, aut alter ex
audientibus illos capiunt, aut in-

telligent; cui igitur morbo, nos-
tra Pastoral sollicitudine, saluta-
re remedium adhibere desideran-
tes, præcipimus et mandamus
omnibus quibuscumque Prædicatoribus,
sive Seculares, sive Regu-
lares sint, quod de cæteró, ant
materna, et vernacula llengua Sa-
crosanctum Dei Evangelium ex-
placent, aut si alieno sermone ad
Populum conciones habuerint, ta-
bibus verbis, et clausulis utum-
tur, quibus ab eo facilius inteligi-
rantur. Transgressores vero hu-
jusmodi Constitutionis, si qui fue-
rint, pœna suspensionis à munere
prædicandi, aliisque Nobis re-
servatis plectentur.»

Que traduïda á nostra llen-
gua, diu:

Los predicadors fassen els ser-
mons al poble en paraules clares
y familiars.

Com se vulga que la predicació
de la paraula de Deu en la
Iglesia católica es de gran pes
é importancia, en motiu fou de-
cretat per la Constitució Provin-
cial Tarragonense que el Sagrat
Evangelí de Nostre Señor Jesu-
christ se espliqués tant sols en la
llengua materna, pera que 'ls fi-
dels cristians ne traguen de la
predicació, com es molt just,
abundantíssims fruits, y que no
se'n tornen a casa sense cap
profit.

Lo qual, encara que haja sigut
establert per tan saludable y es-
pecial ordenació, no obstant s'ha
introduït en la nostra Diòcesis

la costum contraria de fer los
sermons al poble en *llengua es-
tranya*, cosa que a voltes es en
gravissim perjuici dels fidels que
tenim encomanats; pos alguns
predicadors, oblidats de son ofici
y anant detrás de la nomenada
popular y buscantse a si matei-
xos y no a Jesucrist, usen de pa-
raules y clausules tan rebusca-
des y elegants que ab prou pena
un que altre dels oyents los en-
tem, així es que desitjant en nos-
tra Pastoral sollicitud posar salu-
itable remey á eixe mal orde-
nem y maném á tots los predica-
dors tan seglars com regulars,

que d'ara-n'avant espliquen el
Sant Evangeli de Deu en llengua
materna y vulgar, ó si volen
predicar al Poble en altra llen-
gua, ho fassen en tots vocables
y clausules que el poble mes fa-
cilment els entengue.

Si hagueren algans que falta-

Civitatis, et Oppidis populosis
forte plus quam in aliis deplo-
randa Christianæ Doctrinæ igno-
rancia inveniatur, cure sit omni-
bus Episcopis, huic tam gravi-
dam occurrere institutis. Congregationibus Doctrinæ Christia-
næ, vel aliter, prout juxta tem-
porum, et locorum qualitatem
ipsis videbitur expedire. Ac se-
dulo invigilant, ut execuzione
mandetur Constituto 4. quæ in-
cipit: *Ac Nostram pervenit audi-
tum. Tit. De summa Trinitate in
qua præcipitur ne patientur
Evangelium explicari alia lin-
guæ, quam materna. Quod in om-
nibus hujus Provinciae Eclesia-
Parochialibus Tempore. Adven-
tus præcipue, et à Dominica Sep-
simam, volumus ac decernimus
inconcusse servari. Prædictori-
bus autem id detractantibus, aut
múnus prædicandi excentibus,
aliter, quam vernacula lingua,
sine expresa Ordinarii licentia,
(quæ in uno, vel alio dumtaxat
casu indulgeatur) officium præ-
dicationis interdicunt Episcopi.*

Seguïda.

Revolució

Un senzill episodi electoral ha
tornat á posar de moda aquesta
màgica paraula, desterrada temps
ha del diccionari de nostre llen-
guaje corrent.

Es en va que vulguen treurens
de sobre aquet meridionalisme que
tan impresionables ens fa, aquet
meridionalisme causa de la major
part de nostras desgracias. La sang
calenta, llegat dels alarbs, no ha ce-
dit per complir son lloch á la fra-
da tranquilitat dels pobles mo-
derns, y tot sovint asoma á la su-
perfície ab son seguit d'ensomnis
y apassionaments.

La revolució s'acosta, criden les
masses societaries ab entusiàstiques
aclamacions, com si aquela revo-
lució tan desitjada hagués de satis-
fer tots sos desitjos, tan temps ador-
mits y fins potser sas concupis-
cencies encara treballosament amaga-
des.

La revolució s'acosta, exclaman
acotant lo cap les classes conserva-
doras y el panich s'apodera d'elles
ensems que en sa cara s'hi dibui-
xa l'expresió estupidament assus-
tada de 'l avar cuan défusa 'l tre-
sor que li volen pendre.

Y els uns la venuen en forma de
hermosa matrona ab el vermell go-
rró frígil, y la tea incendiaria en
la mà, destruint com nou cavall d'
Atila, tot lo que per sota sas plan-
tas passa; y els altres la contemplen
en forma de nuvols enroigts per

l' incendi y que qui sep que aman darrera seu.

Infelssos els uns y infelssos els altres. Infelssos perque 's deixen corpendre per l' entusiasme y no consultan a la rahó. Si la consultessin, els diria que la forsa que tenen no es prou gran pera vencer l' inercia que aquí s' ens presenta en forma d' estat constituit y que per lo tant, encara que 's volgues intentarla no lograran més que provocar una reacció funesta pera n' ells y pera tot lo país; los diria que sos entusiasmes sols serveixen pera enlairar á quatre vividors de la política que tornarián contra 'ls mateixos que 'ls ajudan, lo dia de demà qu' estiguessin allá ahont volen arribar; los matíssers de que avuy abominan pera afalagar á les masses; y els diria també que 's recordessin de la célebre frase del naturalista Linneo *natura non facit saltum*, la naturalesa no va á salts, pera anar d' un punt á un altre, es necessari passar pels intermitjós.

Y als altres, los esperits apocats y espantadissons, los diria que no es sols ab exclamacions y llàgrimes de cocodrilo com se resisteix una forsa contraria, ni tampoch ab supresions violentas que l' únic que fan es aumentar l' irritació.

Verdaderament en l' estat de descomposició y desequilibri á que ha arribat Espanya fa falta una revolució, mes no desde *arriba* com la d' en Maura, ni desde *abajo* com la volen nostres moderns Dantons, sino desde dintre, tornant de son ensopiment lo poble y comprendent que la causa de tot lo desgavell es lo regim que gosem, y que per lo tant, cal pendre noves orientacions. Aquestes no poden dirigir-se cap á altres solucions que á las que'l Regionalisme proclama, doncs sols en la forsa de les regions, avuy en estat latent, se trobará lo fluit vivificador que ha de galvanizar a n' aquet desgraciat pais.

J. M. Tallada.

maig 1905.

Els Cartuxos á Tarragona

Fa algun temps se ve treballant activament a Tarragona en la restauració y modificació d' un edifici situat en la piazza dels Infants, per a establir els Cartuxos francesos una sucursal de la Gran Cartuxa. Alguns periòdichs han dit que, espulsats de Fransa 'ls citats religiosos, s' estableien en dita ciutat; però la noticia no s' confirma. Se tracta solzament d' una sucursal per a la fabricació del famós licor, dirigida per quatre Pares ab la cooperació de vuit llécs. Si ab el temps aquesta fàbrica prén increment, podrà arribar a èsser un centre de gran importància industrial; pero per ara es un ensaig.

El local ahont s' estableix la sucursal ja pertenexia a la Ordre des fa bastants anys; allí hi tenien els Cartuxos un dipòsit per a la venda a Espanya de *Chartreuse*, essent son representant don August Müller, qui era ja fabricant d' alcohol y n' esportava a Fransa ab destí a la Gran Cartuxa.

Fa deu anys. ab l' incendi de 800 caxes de licor y gran quantitat de bocós d' alcohol, l' edifici queda en rúnes, no quedant en peu més que 'ls murs.

Segons el plan actual de les obres, el local tindrà tres pisos; el tercer destinat a secar y enmagatzemar les herbes aromàtiques y medicinals que servéixer de base y constituirà el secret de la elaboració; el segon estarà destinat meitat á les cambres y dependències dels Religiosos, y l' altra meitat a dipòsit de licor embotellat; y el pis bas l' ocuparàn les dépendències del embotellat, lacrat y embalatge, y les bodegues.

Adossades al edifici hi haurà al-

tres dependències per a 'ls fornys, calderes, moli, alambí, etc.

Els quatre Pares que dirigixen els treballs, y quedarán al frente de la fàbrica, son: el prior, Pare Blay; el Pare Urbà Mathieu, francès com el Prior, enginyer molt competent, que feu la carrera a París avans de ser Relliglós; el Pare José María Huerta, argentí, y el Pare Andreu Requena, natural d' Albacete.

Els Cartuxos no apareixen com a propietaris d' aquèsta fàbrica. Tot lo referent a aquèsta indústria apareix com de propietat particular, haventse constituit per a la explotació una societat comanditaria titulada «La Unió Agrícola», quin director gerent es l' advocat de Barcelonà don Alfons Daumas de Foixà.

Ler herbes que éntren en el dauat licor se troben, en sa majoria, en les muntanyes de Tarragona, lo què podrá constituir una no despreciable font de riquesa, a mes de la gent que trovarà també treball en tan important fàbrica, que 's creu podrà inaugurar-se dintre tres ó quatre mesos.

La Bandera de la Unió Catalanista

BENEDICCIÓ

A petició de D. Agnés Armengol de Badia's va verificar fa pochs días ab carácter privat, y en la capella del Palau Episcopal de Barcelona, per l' Eminentíssim senyor Cardenal Bisbe d' aquells diòcessis, la benedicció de la bandera que costejada per las donas catalanas se destina a la Unió Catalanista.

Convidades per la senyora Armengol de Badia's van reunir a dita hora al Saló del Trono del Palau Episcopal, gran nombre de senyoras, com també n' van assistir, respondent á la invitació de la senyora Armengol, la Junta Permanent de la Unió Catalanista, los Ex Presidents de la mateixa, una representació del Orfeó Català, etc. etc.

La Bandera estava esposada en la dita sala del Trono al costat del dossier cardenalici.

La senyora Cardenal, acompañat del Ilustrissim en Joan Joseph Llaguarda Fenollera, Bisbe de la Seu d' Urgell y Co-Princep de Andorra y del senyora Bisbe auxiliar electe de Barcelona, doctor don Ricart Cartés y Colell, assistit dels Secretaris respectius de dits Prelats doctor Saladrigas y dels seus familiars, del mestre de Ceremonias y altres senyors Canonges, se dirigí á la Capella particular del Palau ahont, portada la Bandera, va tenir lloc la cerimonia de la Benedicció segons ritual.

Acabada aquesta, l'Emm. Cardenal va concedir 100 días d' indulgència per cada vegada que la Bandera surti en professió y per cada pare-nostre que devant d' ella 's resi á Sant 'ordi en bé de la Relligló y de la Patria.

Totseguit van tornar á la Sala del Trono, ahont la senyora Armengol va remerciar al Excm. señor Cardenal per lo piadós y patriòtic acte que acabava de celebrar ab aquestes ó parescudas paraulas:

«Excm. Senyor: De tot cor y ab tot lo respecte vos dono grans mercés per l' acte que vos havéu dignat realitzar. Déu vos d'ongui molts anys de vida pera poguer gosar del fruyt d' aquesta bona obra y pogueu veure realitzadas las esperances que simbolisa aquesta Bandera, á quin fi travallan ardidament los bons patricis de la Unió Catalanista, á quina entitat capital ne ferem sofreix las donas de Catalunya.»

Lo senyor Bisbe va regalar

aquestes paraules y felicità á la senyora Armengol y demés senyoras presents en representació de la dona catalana per sa patriòtica inventiva, fent extensiva la enhorabona als artistas y industrials que van col·laborar á la confecció de la Bandera; y á la «Unió Catalanista» per esser possedidora de tan preuhada joya.

Va acabar tan solemne acte, que va resultar imponent, convocant les senyoras presents pera assistir al acte de la entrega que tindrà lloc lo dilluns de Pasqua a Poblet.

Sembla que tan hermos acte no ha sigut molt de ven veure pels rotatives de Madrid.

NOTICIES

La «Associació Catalanista» de Montblanch ha instalat son domicili en la casa del carrer Major no. menada «cal Civil».

Pera l' dia 31 pròxim, a la nit, prepara una festa inaugural en la quina hi pendran part significats personatges del catalanisme.

Ha publicat un manifest dirigit á aquell poble.

Es ya un fet la constitució de una federació obrera, á Barcelona, en la que hi figuren los següents oficis: carreteres faquins, obrers de ferrocarrils, carregadors y descarregadors de mercàncies en las estacions y molles, y faquins.

La federació suma un total de nou mil obrers.

Copiam del *Eco del Guadalupe*:

Per naver sigut rellevant del seu càrrec de Capità General de Catalunya, el general D. Enrich Bargés y Pompo, qui serà substitut pel tenient general don Manel Delgado Zulueta, el senyor Bargés, ha fet entrega de la Capitanía General de nostre Principat, al general governador don Lluís de Castellví.

La nota política de la setmana á Girona ha sigut el discurs pronunciat per el propagandista carlí en Vazquez Mella, en el Teatre principal de aquella ciutat. En aquest discurs eloquent com tots els seus, se 'ns ha manifestat l' èxim orador, regionalista convensut, autonomista científich y radical, portant aquesta autonomia com un dret natural no ja sols á la regió, sinó fins al municipi y á la comarca.

La propaganda feta per en Mefia ab aquet discurs, tot y siguent per compte d' un grup polític que no es el nostre, no podem menos que celebrarla. Si alguna cosa sentim, es tant sols que en Mella no pogués explicar y fer entendre particularment, á gran part dels que fomarban l' auditori, las idees que ha defensat, quina exposició no està indubtablement en moltes ocasions al alcans del gros pùblic.

La inmensa gentada que omplia el Teatre va aplaudir ab entusiasme los pàrrafos més sortints de son brillant discurs. Va ser objecte de comentaris el que l' orador no digué una paraula sobre 'l carlisme.

Un projecte

Un diputat ha presentat al Parlament un anglès projecte de reforma postal y telegràfica, que comprén 69 articles.

Dos d'ells se refereixen á Espanya, y son:

Que d' aquí endavant el franqueig de les cartas entre Espanya y Inglaterra, coste un penique (deu céntims) y las tarjetas postals mitjan penique.

Que 'ls cables entre Espanya y

Inglaterra, els compri Inglaterra, y que cada paraula costi deu céntims, en lloc de 35 ó 50 que 'n costa ara, segons per quin cable té lloc la transmissió.

Hem rebut lo prospecte anunciador de la *Ilustració Catalana*, que començará á publicarse desde l' primer diumenge del mes entrant.

Serà una «Ilustració Catalana» de debò. Catalana la seva llengua, catalans sos colaboradors, tan artístichs com literaris, y á la catalana editada.

A tots los catalans, per serho ella, nos interessa acullirla com cal y ajudarla á prosperar pera honra de nostra terra.

Explosió en una pirotecnia

A la fàbrica de pirotecnia del senyor Espinós, situada á la carretera de Castellvell, ha fet explosió una gran cantitat de pòlvora mentres estaven travallant los operaris en la confecció de cohets.

Los gasos de la explosió han fet volar lo sostre de la fàbrica y causat la mort al obrer en Joan Serra, resultant ab ferides graves en Joseph Mas, Miquel Gasull, Joseph Balard, Antoni Sans, Frederich Anguera y Antoni Cid.

Hi ha altres obrers ab ferides lleus que han marxat á sos domicilis.

La desgracia ha consternat al veïnat.

Per naver sigut rellevant del seu càrrec de Capità General de Catalunya, el general D. Enrich Bargés y Pompo, qui serà substitut pel tenient general don Manel Delgado Zulueta, el senyor Bargés, ha fet entrega de la Capitanía General de nostre Principat, al general governador don Lluís de Castellví.

La nota política de la setmana á Girona ha sigut el discurs pronunciat per el propagandista carlí en Vazquez Mella, en el Teatre principal de aquella ciutat. En aquest discurs eloquent com tots els seus, se 'ns ha manifestat l' èxim orador, regionalista convensut, autonomista científich y radical, portant aquesta autonomia com un dret natural no ja sols á la regió, sinó fins al municipi y á la comarca.

La propaganda feta per en Mefia ab aquet discurs, tot y siguent per compte d' un grup polític que no es el nostre, no podem menos que celebrarla. Si alguna cosa sentim, es tant sols que en Mella no pogués explicar y fer entendre particularment, á gran part dels que fomarban l' auditori, las idees que ha defensat, quina exposició no està indubtablement en moltes ocasions al alcans del gros pùblic.

La inmensa gentada que omplia el Teatre va aplaudir ab entusiasme los pàrrafos més sortints de son brillant discurs. Va ser objecte de comentaris el que l' orador no digué una paraula sobre 'l carlisme.

La immensa gentada que omplia el Teatre va aplaudir ab entusiasme los pàrrafos més sortints de son brillant discurs. Va ser objecte de comentaris el que l' orador no digué una paraula sobre 'l carlisme.

La inmensa gentada que omplia el Teatre va aplaudir ab entusiasme los pàrrafos més sortints de son brillant discurs. Va ser objecte de comentaris el que l' orador no digué una paraula sobre 'l carlisme.

La inmensa gentada que omplia el Teatre va aplaudir ab entusiasme los pàrrafos més sortints de son brillant discurs. Va ser objecte de comentaris el que l' orador no digué una paraula sobre 'l carlisme.

La inmensa gentada que omplia el Teatre va aplaudir ab entusiasme los pàrrafos més sortints de son brillant discurs. Va ser objecte de comentaris el que l' orador no digué una paraula sobre 'l carlisme.

Varis concejals del Ajuntament de Vilafranca han pres la iniciativa de que se celebri en dita ciutat una exposició regional «Viti-vinicola y de productes derivats» a fi de millorar lo decaigut mercat de vins que tanta importància es pera tota la comarca del Panades.

No podrà el nostre Ajuntament fer algo en el mateix sentit, fent que la exposició fos referent á la indústria olivarera, aproveitant los días de la fira de bestiar, que se lloch per las festes del mes de setembre, dedicades á la nostra Patrona la Mare de Déu de la Cinta? Té la paraula la Càmara Agrícola de Tortosa.

Manifestacions.

Anit, a la Sala de las Cent Columnas, de París se celebrá una reunió organisada pels catòlics, pera protestar contra las darreras manifestacions anti-religiosas.

Fora del local els socialistas varen organizar una contra manifestació, cantant la Internacional.

Els socialistas pretenian entrar; mes, no puguenetx conseguir, se varen dirigir cap a la iglesia de Laisance.

Allí sembla que 'ls varen rebrer tirantelsh i sobre algunes gallides d' aigua.

Allavors varen probar d' entrar, intentant tirar a terra las portes.

Hi intervingué la gendarmeria, produintse una violenta colisió.

Va resultar un agent gravement ferit.

Al surtir els reunits de la Sala de las Cent Columnas, varen repetir-se las colisiós entre catòlics y socialistas.

Varen engegarse molts trets.

Hi ha alguns guardias ferits.

També estàn ferits molts manifestants.

S' han practicat gran número de detencions.

¿Que entenen per llibertat aqueixa gent? y axis s' ha de plantejar la igualtat, això es, la fraternitat? Pobra Fransa! me pareix que farás cap á la boca del llop si axis te preparas pera la revanche.

Lo de sempre.—Abanderament de Barcos

Bilbao.—No fa gaire temps que 's va dir que algunas casas navieras, ateses las dificultats y crescuts drets que se 'ls exigeix pera l' abandonament de barcos, havien resolt posarlos baix pabelló estranger.

Això ha començat á ferse.

Ahir va arribar un barco d' una casa naviera d' aquesta ciutat, que acaba de ser construit á Inglaterra, baix el pabelló de la República del Uruguay.

Altres barcos seran abanderats, també al estranger.

S' ha publicat la convocatoria per l' present any dels Jocs Florals de Valencia, que celebra «Lo Rat penat», societat d' amadors de las glòries valencianas, en el mes de Juliol. Segons el cartell que conté dita convocatoria, ademés dels premis ordinarios (flor natural, ram de llojer y englantina d' argent etz)

s' ofereixen onze premis extraordinaris.

El prop·passat diumenge en el gran saló de festes del Palau de Bellas Arts se celebra la primera funció del festival organitzat en benefici de la restauració del monumental monestir de Sant Cugat del Vallès.

L' èxit fou complet. El dia 21 tingué lloc la segona funció que al igual que la darrera han tingut la mateixa acollida que les precedents.

Ab l' eprés de França va arribar lo pianista senyor Malats procedent de París y guanyador en lo concurs Diemer.

Nombrosos amichs, entre 'ls quins s' hi veyan las primeras figures musicals de nostra ciutat, y una comissió del «Orfeó Català», l' van anar á rebre, tributant al artista català una coral benvinguda.

A més del premi de referència, que dona á son nom resonancia per tot lo mon musical, porta contractas d' importància per ferse sentir á Europa y Amèrica.

La Bandera de la «Unió Catalanista».

La Junta Permanent de la *Unió Catalanista* ha acordat convidar al acte de la entrega de la bandera que las donas catalanas ofereixen á la *Unió*, ademés dels seus ex presidents, entitats y periòdics adherits y socis individuals, al Consistori dels Jochs Florals, Lliga Regionalista de Barcelona, Catalunya Federal, Centre Excursionista de Catalunya, Mestres en Gay Saber y al-

tras distinguidas personalitats de las que més han contribuït al nostre Renaixement.

Aquesta festa, com ja tenim dit, tindrà lloc lo dilluns de Pasqua, dia primer de Juny en l' històric Monestir de Poblet,

S' assegura que a fi del mes pròxim ó primers del següent, s' embarçarà pera Buenos Aires ab objecte de realisar una excursió per la República Argentina y recullir los datos pera nostre comers d' exportació, á fi de portarlos al Congrés, los diputats a Corts senyors Rusiñol y Zulueta, a qui acompanyaran los senyors Maristany Rahola y Roig y Torres.

Fins ara sembla que han fraccassat quantas gestions s' han fet per part d' alguna significada personalitat de Barcelona al objecte de constituir ab el nom de *catalich* un partit de concentració *catalich monarquich* que vindria á tornar las coses en el mateix estat en que las tinguè el senyor Planas y Casals abans de la desorganisió que ha portat á las seves filas la propaganda regionalista.

Las antigues entitats de Barcelona *Los Montanyencs*, *Lo So matent*, *Lo Renaixement*, *Los Pregoners* y *Los Feiners* s' han fusionat, habent quedat constituida una nova Associació baix lo nom d' *Aplech Catalanista* instalada al carrer de Marlet 1, primer.

Los hi desitjém prosperitats per bé de nostra Patria.

Havem sentit dir que en lo pròxim cambí d' Ajuntament, se tracta de cubrir la vacant de la plaza el Metge del Hospital, que siguent las costums caciquistas resulta en tots aquells canvis per medi de unes oposicions presididas per un tribunal nombrat per la Real Academia de Medicina de Barcelona.

Ens alegrariam sigües certa la noticia, doncs el procediment seria anticaciquista com també se evitaria sislos los freqüents canvis de decoració y de traje.

Dilluns proxim, ó sia lo segon dia de Pasqua, tindrà lloc, seguent lo costum, la festa anual dedicada á N. S. del Coll del Alba,

A las nou se celebra la misa solemne essent lo celebrant lo Dr. D. Ramon O'Callaghan Cannonje Doctoral de nostra santa Iglesia Catedral, predicant lo Rd. D. Joan Perez.

Acabada la misa, se fará l' acostumada professió per los voltans del Santuari, acte altament hermós dada la situació del lloc y plé de poesia. Acabada ja profesió hi haurà las tradicionals corregudas d' homes.

Desitjém que un hermos dia convidi als devots pera que sigan molts los que acudeixin á tan popular aplech que ab tan de cel y acosta de verdaders sacrificis, sosté lo ilustrat y sabi doctor don Ramon O'Callaghan.

A Esplugue de Francoli y á Montblauch avuy domenje se celebraran dos grans meetings respectivament en los que hi pendran part reputats oradors del catalanisme. Tan al un com al altre havem sigut galanament

convidats y per tan LA VEU DE LA COMARCA hi serà representada.

El nou projecte d' administració local presentat per Maura sembla que no pasará del estat de crislida, això, sino li costa la surtida del ministeri, doncs diu que ó se aprova son plan ó se va á casa.

Ha sigut nomenat Alcalde de Barcelona lo senyor Baladres que fins ara havia desempenyat dit càrrec interinament.

Llegim en un confrare de la veinya ciutat:

«Varias distinguidas señoritas de esta localidad tienen el propósito de asistir sin sombrero á los conciertos que dará en nuestro vetusto coliseo de la Rambla de San Carlos el celebrado y aplaudido «Orfeón Catalán» el próximo domingo.

»Per nostra part aplaudim la idea.»

La anada del Orfeón á Tarragona y á Poblet

L' Orfeón sortirà de Barcelona abuj diumenge ab lo tren ordinari de las 6 del matí pera arribarhi á las 9'55.

A las 8'30 de la tarde del dilluns se formarà un tren especial que portarà als orfeonistes á Barcelona que estarà en combinació ab lo especial que los aurà dut pel matí á Poblet.

Los programas que executaran en los dos concerts serán los següents:

A la tarde, primera part.— «Lo Cant de la Senyera» Millet, per las tres seccions.— «Lo Rossinyol» (cansó popular), Mas y Serracan; per las tres seccions.— «La Gata y en Belitro» (cansó popular), Pujol; per las tres seccions.— «La Mare de Deu» Nicolau, per las tres seccions.— «Las Campanas de Nadal» Comes, per las tres seccions.

Segona part.— «Las flors de Maig» Clavé, per la secció d' homes.— «Cansó de noys» Grieg, per la secció d' homes.— «Caliga verunt oculi mei» Victoria, per las tres seccions.— «Aucellada» Jannequin, per las tres seccions.

A la nit, primera part.— «Lo Cant de la Senyera» Millet, per las tres seccions.— «Lo Fill del Rey» (cansó popular), Pujol, per las tres seccions.— «Lo Cant dels aucells» (cansó popular), Millet, per la secció d' homes. Solo per la professora senyora Vehrle.— «Oh quin bon eco» Roland de Lassus, per las tres seccions.— «Divendres Sant» Nicolau, per las tres seccions.

Segona part.— «Los pescadores» Clavé, per la secció d' homes.— «L' Emigrant» Vives, per la secció d' homes.— «Pregaría á la Verge del Remey» Millet, per la secció de senyoretas.— «La mort del Escolà» Nicolau, per las tres seccions.— «Credo de la Missa del Papa Marcelo» Palestrina, per las tres seccions.

Imp. Josep L. Foguet.— Tortosa

— 72 —

follajes, que muestran bien la habilidad de su Artifice. En cima de la puerta mayor del Coro, digo á la que se entra, entre la silla del Prior mayor, y la del Capiscol, en lo alto está el Organo, (4) de muy buena proporción, y harto capaz para este Templo, con su cadireta, que assí la llamamos nosotros, que es un segundo Organo, en el cual tiene su asiento el tañedor, de muy claras, y agradables bozes, con diversidad de mixturas. Hazen estos Organos un hermoso remate á la puerta dese Coro. En el se rezan los oficios Divinos con tanta pausa, devoción, puntualidad, y solemnidad, como en parte del mundo. Bolvamos á la Capilla mayor, que no es razon la dejemos sin dar razon larga della.

Esta Capilla mayor tiene otra reja hermosissima, que aunque de hierro, está tan bien pintada, y cubierta de oro y azul, que no la tienen mejor Iglesias de nuestros Reynos. Salen del medio de las unas cabezas de diferentes animales, que sustentan las muchas lámparas que delante de si arden. Esta reja tiene encima de la mas alta cornija, y por remate de las tres figuras, la denmedio tiene una cruz que significa la Fé, y las dos colaterales son la Esperanza y Caridad, y á los pies desta, y encima de la dicha cornija, ay un corredor, en el qual se encienden muchos cirios grandes de cera blanca, todas las fiestas soles, y en particular las de nuestra Señora, que en este Templo se señalan por ser la cabeza del, y de toda la Ciudad. Encima de la puerta desta reja ay un letrero de letras de oro, que dice ansi. *Veré Dominus est in loco isto.* Y debajo de la Fé está un escudo con las armas del Ilustríssimo señor Obispo don Gaspar Punter. Este escudo sustentan dos Angeles, con media figura de cierenas. Dividen estas figuras unas conchas, y entre medio dellas, y por remate gracioso, ay unos vasos, ó floreras, que todo junto forman una hermosa arquitectura. Tiene esta Capilla mayor un Altar muy vistoso, aunque antiguo, el qual se hizo el año 1351. En medio del tiene una figura de nuestra Señora, como á cabeza de Altar, y Patrona desta Iglesia y Ciudad, como ya dije, de la estatura de una mujer, de gracioso y buen talle, con su hijo benditísimo en sus braços. Todo el es de maçoneria, y ricamente do-

presento por despojos de tu vencimiento, y reconocimiento de que soy vencido, y á vuessa mercé, este pequeño don mas rico de voluntad que de elocuencia pobre, aunque lo es tanto, con deseo de que me admira por su siervo.

Además de lo que la descriptión desta carta ha dibujado deste santo monte, ay una fuente que por ser tan principal, y de las mayores del, será razón no dejarla en las tinieblas del olvido: esta es llamada la fuente del Borboll, que quiere decir abundancia de aguas, como en ella se ven claras, cristalinas, frias, y muy dulces. Tienen tanta virtud estas, y algunas de las demás deste santo monte, que dizen los ganaderos y pastores, que si el ganado está enfermo de abundancia de sangre, bebiendo destas aguas sana. Esta fuente está en un sitio llano y apazible, cubriendola unos hermosos parrales, que en el verano convidan á su fresca sombra á los que llegan á verla. Desde la casa, ó Convento hasta esta fuente ay una calle harto ancha y larga de encumbrados, y altos cipreses, puestos á tal compás y orden, que causan á la vista del que los mira una devoción celeste, y motivo de alabar al Señor y Criador de tal belleza. Dizen ser este uno de los mejores desiertos, que estos Padres tienen en toda su Religión, en que habitán muchos Religiosos, alabando á Dios nuestro Señor continuamente. Además de las Hermitas nombradas arriba ay otras, y porque se tengan todas juntas las pongo aquí. El Angel Custodio, Santa Inés, San Josef, la Columna, San Onofre, San Juan, San Bernardo, San Gerónimo, nuestra Señora del Carmen, Santa Teresa, y Santa Ana, que todas hazen número de onze, y cualquier dellas predica una devoción extraordinaria: y basta esto en quanto á la descripción del término, y entremos en la Ciudad á descansar, y á describirla, y dibujarla del mejor modo que se podrá.

esta carta se pongo sencilla y通俗的な言葉で書かれており、筆記体の手書き風であります。本文は、主に教会の内装や祭壇についての説明が含まれています。

— 69 —

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT.
DE TOTES CLASES
Sabates y botines d' ivern
Confeció esmerada pera 'ls que tenen
les peus delicats
Casa fundada l' any 1866.

PREUS FIXOS
VENTES AL CONTAT.

PLAZA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEU
TORTOSA

Lo Doctor J. Oller Rabassa, ex-
alumne de 'ls professors Baginski y
Jacobson de Berlin. Lermoyez, Gougen-
heim y Viollet de París, ofereix al pú-
blic hisos. Consultori especial pera 'l tractament
de las malalties de la

Gola, Nas y Orellas

Montat ab arregle als darrers avensos
moderns, en lo carrer de Trafalgar, 44;
principal.

Barcelona

Disponible

Sin empleo de capital,
buena ganancia diaria;
se obtiene escribiendo á
G. A. B.—Casella Postale,
N. 196 Milán (Italia).

A. OLIVERES

METJE

Ex-alumne del Hospital de Paris
Ex-ajudan de la Clínica de malal-
ties dels ulls del Dr. Galezowski.
CONSULTA DE LL. A.
Passeig Franquet, Pral.
TORTOSA

Espartería de

Jaume Casanova

Carré de la Sanch n.º 6 y 8.

Tortosa

Droguería, Perfumería, Ultrama-
rins, Comestibles y Colmado

Viuda de

F. Canivell y Sala

ANGEL, 6 Y 8

TORTOSA

Complert assortit en

Pastes pera sopa llegítimes de
Mallorca.

Conserves de totes classes

Abadeijo 1.ª, coa foradada

Manteques

Formatges

Embutits

Fiambres

—

Sucres

Cafés

Cacaos

Thés

Chocolates

Bombons

Galletes y biscuits

Aixarops y horchates

—

Articles fotografichs

Productes químichs

Aigües minerals

Específichs nacionals y estran-
gers

Colors y barnisos

Broches y pinsells

Barnis mineral

—

Carburo de calci

Petróleo refinat

Esplosius, meches y perdigons

Abones

Sofres

Sulfat de coure

Llavós

Vins de taula, generosos y champanys

Licors del pays y extrangers

Llibreria fundada l' siècle XVII

Francesch Mestre TORTOSA

PUBLICACIONS CATALANES:

Obres de Mossen Jacint Verdaguer

" Tomás A. Riqualt

La Santa Missa—llatí y català—pasta 1 peseta

Lo català devot—nou devocionari—pasta 1 peseta

Los set diumenges de San Josep—pasta 1 peseta

" " rústica o'50 peseta

Doctrina cristiana—cartonet—o'50 peseta

DEPOSIT DE PAPERS, CROMOS Y ESTÁMPES

Disponible

ARTHUR MESTRE

Gran surtit de Petaques, Paragües, Pipes, Parasols, Bastons, Colls, Punys, Mitjes, Mitjons, Juguetes, Puntilles, Brodats, Perfumería, Acordeóns. Objectes pera regalos, y tota classe d' articles pera barbers.

GRAN SURTIT DE QUARTINES JAPONESSES EN CARTO DE TOTES MIDES Y VENTALLS DE TOTES CLASSES, CÓRBATES, QUINCALLA, GUANTS, etc.

Carrés d' En Carbó 11 y 13 y Pescadors 1.
TORTOSA.

— 71 —

medio es mayor que las dos dichas, aunque en proporción. Tiene sus llaves doradas, encierra en si un Coro tan bien labrado, que dudo le aventaje mano alguna de Artifice; y pues estamos en el Coro describámosle. Tiene dentro de si dos ordenes de sillones, cada parte, el uno de altas, y el otro bajas, dandole principio la silla Episcopal muy bien acabada; (2) cubrela un sombrero con mil maneras de labores y piramides, que hacen un hermoso remate. Tiene esta silla dos colaterales, no tan suntuosas, pero sonlo mas que las otras; estas son del Arcediano mayor y del Sacristan. Ay otras dos á la entrada del Coro por la parte de la puerta mayor de la Iglesia, estas tambien son señaladas, porque sirven la una para el Prior mayor Presidente del Cabildo, y la otra para el Capiscol, son en numero todas 97. Cada una de estas sillas tiene un Santo de medio relieve de buena, y graciosa proporción, que sirven de adorno y espaldas á las di- chas sillas. Tiene en si este Coro una de las maravillas del mundo, y entiendo no alargarme, porque tiene una reja de mas de 20. palmos en alto de piedra Iaspe, (3) de tanta diver- sidad de colores, que solo para mirar las cosas que hay en ella, eran menester muchos días: porque allí se ven hom- bres con diferentes trajes, mujeres del mismo modo, sirenas, y diversidad de peces en la tierra y en el mar, ossos, ele- fantes, leones, toros, cabras, ovejas, liebres, conejos, y des- to lo que imaginar se puede, allí arboles, rústicas, cielos, estrellas, y si bien se mira se hallará todo lo que buscaren dentro della. Está muy curiosamente labrada. Son sus ba- zas grandes tablas del mismo Iaspe. Assientan en ella las columnas, sobre ellas la cornisa, y luego dos ordenes de ba- lustres, que rematan con una cornisa con su relieve, tan bien labrado todo, que á torno y en madera no saliera me- jor, sobre la cual assientan unas grandes pirámides, con globos por remate de la misma piedra, el de enmedio sirve de pie á una hermosa cruz de latón, bajo della estan las ar- mas del Illustrissimo señor don Gaspar Punter, Obispo des- ta Iglesia, señalando ser obra suya. Tiene este Coro un fa- cistol suntuoso, y encima del un Crucifijo grande muy de- voto. Este facistol está labrado á medio relieve, con muchos

de Europa, entre alienados en un gran bancher en osir sam

...ovela de tota artista en eng en osir nos. Quasi es oblidat en el libro de los nos. Quien en sup el es membra

...negocia en tota eng en osir nos. Quasi es oblidat en el libro de los nos. Quien en sup el es membra

...andefact en el es oblidat en osir nos. Quien en sup el es membra

...enclop seg. Hidat en osir nos. Quien en sup el es membra

...sanci nos es allí de osir nos. Quien en sup el es membra

...aces burriu esact nent. Lengua que y, en la parranda de

...en medio sup el es membra

...es carcelas. Aire charas le la sup esencia y parranda

...y en la parranda de osir nos. Quien en sup el es membra

...CAPÍTULO DOZE

Donde se describe la Ciudad de Tortosa, y su

casco aliñuendo. Síndic de la villa de Tortosa.

Catedral.

Acostitut a nobidous dient lo de sup esencia y parranda

...operaçao è reso el obliu. Alors a naceli sup el es membra

...no en agost y en otros dies que ya s'acordat que en

...s'abre y esquem lo è colores que s'acordat que en

...en agost que en sup el es membra

CANSADOS de caminar el grande termino de Tortosa,

abiendo hecho un bosquejo, de sus montes, valles, co-

llados, confinaciones, riberas del caudaloso Hebro,

costas del mar, estanque, lagos, pesqueras, cañas, huertas,

fuentes, y lo demas que queda dicho.

Entremos en la Ciudad, y podremos dencansar, contem-

plando sus Templos, Conventos, plazas, casas, y calles, y

haciendo la primera estación, como es justo, en el suntu-

sísmo Templo de su Catedral, del qual digo, aunque no

está del todo acabado, que es uno de los mejores en arqui-

tectura que hay en todos estos Reynos. Diose principio, y

pússose la primera piedra en este suntuoso Templo á 25 de

Iunio del año 1347 porque el viejo era pequeño, y á lo anti-

guo, del qual y sus obras, y demás cosas se tratara mas

adelante en el segundo libro. Es pues este nuevo de tres

Naves con tal arte, que las dos de los lados vienen á formar

hacia el Oriente una media luna, que en medio abraça la

Capilla mayor, con muchas claraboyas de alabastro, que

forman á la vista una clarissima interna. La Nave de en-